

อำนาจอัยการสูงสุดในการสอบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

นายชัชวรัตน์ วรรณิการ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-196-1

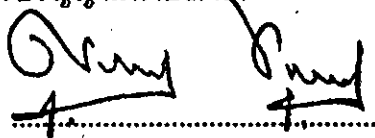
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

หัวข้อวิทยานิพนธ์   อำนาจอัยการสูงสุดในการสอบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร
โดย   นายชัยรัตน์ วรรณิการ์
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   อาจารย์กุลพล พลวัน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

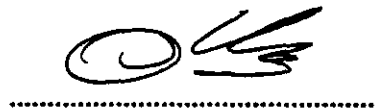
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

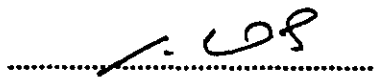
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

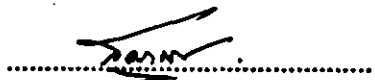
อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์กุลพล พลวัน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพานิต เกิดสมเกียรติ)

กรรมการ

(อาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชัยรัตน์ วรรณิการ์ : อำนาจอัยการสูงสุดในการสอบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร (AUTHORITY OF ATTORNEY GENERAL IN CRIMINAL INVESTIGATION OF EXTRATERRITORIAL OFFENSES) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, อ.ที่ปรึกษา ร่วม : อ.กุลพล พลวัน, 147 หน้า ISBN 974-636-196-1

การดำเนินคดีอาญาของประเทศที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) อัยการนับเป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่สำคัญยิ่ง ในทางสากล อัยการจะเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาโดยรับผิดชอบการสอบสวน ฟ้องร้อง ดำเนินคดีในศาล ตลอดจนบังคับคดี ผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กรอัยการคืออัยการสูงสุด ถือเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาของรัฐ แต่สำหรับประเทศไทยหน้าที่การดำเนินคดีอาญาของอัยการมีเพียงการฟ้องร้องและดำเนินคดีในศาลเท่านั้น ไม่มีหน้าที่สอบสวนด้วย อัยการสูงสุดของไทยจึงมีบทบาทและความรับผิดชอบสูงสุดในการดำเนินคดีของรัฐค่อนข้างจำกัด แต่ทั้งนี้มิใช่อัยการเว้นในคดีความผิดมิโทษตามกฎหมายไทยที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายถึงความผิดลักษณะนี้เป็นความผิดสำคัญ การดำเนินคดีที่ผิดพลาดอาจมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเศรษฐกิจของชาติได้ ดังนั้นจึงสมควรให้ผู้มีอำนาจสูงสุดในการดำเนินคดีของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เนื่องจากที่ไม่มีกฎหมายระเบียบหรือวิธีการใด ๆ กำหนดหน้าที่อัยการสูงสุดในเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน ทำให้ทางปฏิบัติอัยการสูงสุดไม่อาจเข้าทำหน้าที่ในฐานะพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบด้วยตนเอง หรือเข้าไปมีส่วนกำกับควบคุมการสอบสวนคดีประเภทนี้ให้เป็นตามเจตนารมณ์ของกฎหมายแต่อย่างใด จำเป็นต้องมอบหมายหน้าที่ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนดำเนินคดีเหมือนเช่นความผิดอาญาทั่ว ๆ ไป นับเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

วิทยานิพนธ์นี้ได้พยายามแสวงหาความกระจ่างชัดในประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยพิจารณาเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ทางบัญญัติของอัยการสูงสุดต่างประเทศในระบบกฎหมายต่าง ๆ ศึกษาวิเคราะห์ถึงความจำเป็นและลักษณะของกฎหมายในทางสารบัญญัติตลอดจนทางแก้ไข ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ในส่วนอำนาจรับผิดชอบการสอบสวนในคดีความผิดนอกราชอาณาจักรของอัยการสูงสุดให้ชัดเจนและสามารถดำเนินการตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ต่อไป

ภาควิชา .....นิติศาสตร์
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติศ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C670148 : MAJOR LAW

KEY WORD: ATTORNEY GENERAL / EXTRATERRITORIAL / INVESTIGATION

CHAIRATANA GUNNIGA : AUTHORITY OF ATTORNEY GENERAL IN CRIMINAL INVESTIGATION OF EXTRATERRITORIAL OFFENSES. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VIRAPONG BOONYOBHAS, THESIS COADVISOR : KULLAPHOL PHOLLAWAN, 147 pp. ISBN 974-636-196-1

The juridicial process in Thailand is based on the public prosecution process. The office of the attorney general is the establishment which plays a crucial role in the Thai juridicial process. Unlike common practice in other countries where public attorney are in charge of interrogation, complaint, as well as execution. The duty of the Thai public attorney is limited to complaint and proceeding case in court. As the interrogation is not under the public attorney jurisdiction, therefore the authority of the Thai attorney general is comparatively limited. There is one exception, however, in particular where an offence, which is punishable by the Thai criminal procedure code, takes place outside the country. The responsibility of the public attorney extends to the interrogation too. The Thai juridicial system considers such an offence as a vital one as any mistake made during the juridicial process may have an undesirable repercussion, especially to the national economic and the inter-relation between the two countries involved. The Thai juridicial system therefore grants the authority to the attorney general. However, no particular legal precision has clearly defined the juridicial power of the attorney general in this matter. The lack of the clarification prevents the attorney general from performing his duty to the best of his ability. In practice, the attorney general always has to delegate the interrogation task to the department of interior affair. This practice should not have happened.

This thesis attempts to clarify the problem in the process mentioned above by comparing duty in criminal procedural of the attorney general among several countries. The discussion focusses on the interrogative power of the attorney general regarding to the extraterritorial offences. It suggests some solutions and argues for the need to rectify criminal procedural code.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มก็เนื่องด้วยความเมตตากรุณาที่คณาจารย์ทุกท่านมีต่อลูกศิษย์ ผู้เขียนในฐานะลูกศิษย์ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ คือ ท่านอาจารย์กุลพล พลวัน ที่ได้ให้แนวความคิด ข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งชี้แนะให้ข้อคิดเห็นในการเขียนวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส ที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาและกรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพานิต เกิดสมเกียรติ ที่ได้ให้คำแนะนำอันมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย ที่กรุณาให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และท่านรองศาสตราจารย์ฉวีรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ ทั้งได้กรุณารับเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในสำนักงานให้มีความรู้ ผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ คุณศิริระ บุญภินนท์ แห่งสถาบันกฎหมายอาญาที่ช่วยเหลือด้านเอกสารต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.พัชรภรณ์ กรรณิการ์ น้องสาวของผู้เขียน ที่ช่วยค้นหาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากต่างประเทศและช่วยเหลือด้านการตรวจแปลเป็นภาษาไทย ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ร่วมสถาบันทุกคนที่ต่างก็เป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอมา ตลอดถึงทุกท่านที่ผู้เขียนไม่อาจเอ่ยนามได้หมดในที่นี้

ท้ายนี้ขอกราบแทบเท้าคุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นกำลังใจเคียงเคียงผลักดันผู้เขียนให้ทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จ

ผู้เขียนหวังว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาบ้าง แต่หากมีข้อบกพร่องในวิทยานิพนธ์ประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ฉวีรัตน์ กรรณิการ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
สมมติฐานและแนวความคิดของวิทยานิพนธ์	7
วัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 บทบาทอัยการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญา	9
1 บทบาทอัยการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาของกลุ่มประเทศ	9
ที่ใช้กฎหมายแบบจารีตประเพณี (Common Law)	
1.1 ประเทศอังกฤษ	9
1.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	14
2 บทบาทอัยการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาของกลุ่มประเทศที่ใช้	20
กฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law)	
2.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน	20
2.2 ประเทศญี่ปุ่น	23
3 บทบาทอัยการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาของกลุ่มประเทศที่ใช้	27
กฎหมายแบบสังคมนิยม (Socialist Law)	
3.1 ประเทศรัสเซีย	27
3.2 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	29
4 บทบาทอัยการสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทย	34
1. ในฐานะผู้รับผิดชอบสูงสุดในการดำเนินคดีอาญาของรัฐ	35
1.1 อำนางหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	35

1.2	อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น	38
2.	ในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กรอัยการ	41
3.	ในฐานะพนักงานอัยการ	44
3.1	อำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	44
3.2	อำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา	46
3.3	อำนาจหน้าที่ในคดีอาญาตามกฎหมายอื่น	47
บทที่ 3	ลักษณะคดีและการดำเนินคดีความผิดที่เกิดนอกประเทศ	50
1.	ทฤษฎีจำกัดขอบเขตอำนาจศาลหรือหลักดินแดน	51
2.	ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจพิจารณาเฉพาะบุคคล	55
3.	ทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษ โดยไม่จำกัดขอบเขต	56
3.1	ลักษณะและประเภทของคดีอาญาที่กระทำนอกประเทศอันมีผล	60
	ตามกฎหมายภายในของต่างประเทศ	
1.	ประเทศอังกฤษ	60
2.	ประเทศญี่ปุ่น	62
3.	ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน	63
3.2	ลักษณะและประเภทของคดีอาญาที่กระทำนอกราชอาณาจักรตาม	64
	กฎหมายไทย	
3.2.1	ความคิดที่ถือตัวบุคคลเป็นสำคัญหรือหลักอำนาจเฉพาะ	67
	ตัวบุคคล	
3.2.2	ความคิดที่ถือเอาลักษณะแห่งความคิดเป็นสำคัญหรือหลัก	70
	อำนาจลงโทษสากล	
3.2.3	ความคิดที่กฎหมายให้ถือว่ากระทำในราชอาณาจักรหรือ	73
	การขยายหลักดินแดน	
3.3	หลักทั่วไปในการดำเนินคดีอาญาที่กระทำนอกประเทศของต่างประเทศ	75
1.	ประเทศอังกฤษ.....	76
2.	ประเทศญี่ปุ่น	76

3.ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน.....	77
3.4 หลักทั่วไปในการดำเนินคดีอาญาที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรตาม	77
กฎหมายไทย	
บทที่ 4 อัยการสูงสุดกับการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีความผิดที่เกิดขึ้นนอก	82
ราชอาณาจักร	
4.1 ความหมายของการเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ	82
4.2 วัตถุประสงค์ของการให้อัยการสูงสุดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ	89
- การสอบสวนฟ้องร้องคดีอาญาในประเทศไทย	89
- การแยกอำนาจสอบสวนออกจากอำนาจฟ้องคดีตามกฎหมายไทย	91
- เงื่อนไขการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ไทย	92
4.3 วิธีและขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา ตามมาตรา 20	98
4.4 ขอบข่ายของการมอบหมายให้พนักงานสอบสวนรับผิดชอบ	100
4.5 ปัญหาบางประการเกี่ยวกับการมอบหมายให้พนักงานสอบสวนรับผิดชอบ	101
4.6 การรายงานผลการสอบสวนและการตรวจสอบ	104
4.7 อัยการสูงสุดกับการสอบสวนคดีอาญา ตามมาตรา 20	105
4.7.1 อัยการสูงสุดกับการสืบสวนคดีอาญา	105
4.7.2 อัยการสูงสุดกับการเข้าสอบสวนคดีอาญาด้วยตนเอง	107
4.7.3 อัยการสูงสุดกับการมอบหมายการสอบสวนคดีอาญาให้พนักงานอัยการ....	108
4.7.4 เปรียบเทียบอำนาจสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น.....	110
4.7.4.1 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505	110
4.7.4.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ... ..	110
มิชอบในวงราชการ พ.ศ.2518	
4.7.4.3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม พ.ศ.2519	111
4.7.4.4 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2534	112
4.7.4.5 พระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ.2526	112
4.7.4.6 พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498	113

4.7.4.7 พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำ	113
ความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.2490 (เพิ่มเติมฉบับที่ 4	
พ.ศ.2534)	
4.7.4.8 พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย.....	113
พ.ศ. 2482	
4.7.4.9 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิตปิโตรเลียม....	113
ในทะเล พ.ศ.2530	
4.7.4.10 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการกระทำอัน	113
เป็นโจรสลัด พ.ศ.2534	
4.7.4.11 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติต่ออากาศยานที่กระทำ	114
ผิดกฎหมาย พ.ศ.2519	
4.7.4.12 พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ.2524	114
4.7.4.13 ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนิน	114
คดีอาญา พ.ศ.2523	
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	119
รายการอ้างอิง	123
ภาคผนวก ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	128
(ฉบับที่....) พ.ศ.....	
ประวัติผู้เขียน	147